

Příloha k protokolu o SZZ č.

Diplomant: **Silvia Drábová**

Vysoká škola: **Jihočeská univerzita PF**

**Ateliér arteterapie**

Aprobace: **Arteterapie**

Datum odevzdání posudku: **22. května 2006**

Vedoucí bakalářské práce:

PaedDr. Evžen Perout

## **POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE**

**Téma: Možnosti arteterapie při odstraňování důsledků rané deprivace.**

V teoretické části autorka vychází z klasických poznatků o psychické deprivaci a subdeprivaci, zmiňuje zásadní přínos Lagmeierův a Matějčkův pro poznání této problematiky. V této souvislosti zmiňuje pro české prostředí nepřehlédnutelný vliv Sociodiagnostického ústavu, kde se oba zmínění autoři začali v padesátých letech problematikou deprivací, ale i ADHD, dyslexie a CAN syndromu, jejich diagnostikou a možnostmi terapie zabývat.

Připomenuti jsou rovněž autoři z okruhu psychoanalytiků, kteří se zaměřovali na výzkum raných fází vztahů matky a dítěte – Spitz, Freudová, Kleinová a další. V souvislosti raných vývojových fází je jako další teoretické východisko zmíněna neopsychoanalytická teorie objektivních vztahů. Zmíněna je linie anglických terapeutů, kteří rozvíjejí poznatky M. Kleinové i americká větev v podobě teorií interpersonální školy. Učení těchto škol, vedle poznatků dřívějších, které sledovaly především vývoj emočně pudové komponenty osobnosti dítěte, zrovnoprávňuje a studuje rozvoj vztahových kvalit. Rozvoj vztahu *já – ty* je podle nich určujícím prvkem zralé osobnosti, vývoj tzv. *grandiózního já* určuje kvalitu pozdějších interpersonálních vztahů a i případných patologií, zvl. narcistických poruch osobnosti (Kohut). Logicky pak autorka v práci přesouvá pozornost na vztah dítěte a matky a typy možných vznikajících citových vazeb.

Tento pohled lze doplnit připomínkou vzniku dovednosti expresivního projevu, která má rovněž pravděpodobně původ v raných vztazích matky a dítěte, vychází ze schopnosti vzájemné empatické vazby. Rané emoční projevy dítěte – pláč, smích – jsou výrazovým signálem, který matka zrcadlí, je to prvotní forma vyjádření emocí, která je později opakováním fixována v podobě výrazové jednotky vyjadřující určitý pocit, náladu, dojem. (Slavík, 2000, str. 77). V pozdějším vývoji dochází k diferenciaci mezi verbálním a expresivním vyjadřováním. Řeč míří k jasné podobě sděleného významu, pokud možno s oslabenou doprovodnou emocí, která by význam zkreslila. Expresivní projev pracuje s obrazem či symbolem pro vyjádření skutečnosti, kterou pouhým pojmem nedokážeme uchopit a ponechává si prvek emočního sdílení. Emoční projev je projektivní, v těsné spojitosti s osobností tvůrce. Ukazuje se tedy význam vlivu a podoby raných vztahových

situací pro pozdější schopnost expresivního či emočního projevu. Možná právě zde má i původ zmiňovaná alexithymie jako příklad redukované schopnosti symbolického vyjadřování.

Praktická část je ukázkou vedení dětského klienta s vícečetnou diagnózou. Kromě deprivací symptomatiky je možné zmínit prokázanou organicitu, suspektní neurotické rysy, nevyjasněnou otázku mentálního regresu, který zřejmě koresponduje s mentálním postižením lehčího typu. Vše je komplikováno náročností životních zkušeností dítěte, které se ocitlo v adoptivní rodině, která se však záhy rozpadla. Chlapec žije v současné době s matkou, která složitost vlastní situace řeší úniky do sekty, bezradně a nezrale přenáší své problémy na dítě.

Výtvarná tvorba klienta je v úvodu s charakteristicky deprivacími rysy, a to jak v obsahové, tak v rovině způsobu práce s výrazovými prostředky. Tyto kvality se daří terapeutce ovlivnit a v rámci klientových možností dospět ke změně, která je adekvátnější jeho věku. Nicméně regresivní charakter, a to i přes překvapivé výkyvy, si tvorba dítěte ponechává, je tedy na místě otázka příčiny tohoto stavu.

Znepokojivě symptomatické rysy vykazuje tvorba matky, je otázkou, nakolik by jistě náročná terapeutická práce s ní znamenala změnu a otevření nových možností i pro adoptivního syna ?

Návrh na klasifikaci bakalářské práce: **výborně**

PaedDr. Evžen Perout v. r.

---

podpis vedoucího bakalářské práce

V Českých Budějovicích dne: **22. května 2006**

|                     |         |             |       |           |
|---------------------|---------|-------------|-------|-----------|
| Stupeň klasifikace: | výborně | velmi dobře | dobře | nevyhověl |
|---------------------|---------|-------------|-------|-----------|